

MUHANDISLIK

& IQTISODIYOT

No1

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

2026 yanvar

Milliy nashrlar

OAK: <https://oak.uz/pages/4802>

05.00.00 - Texnika fanlari

08.00.00 - Iqtisodiyot fanlar

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB[™]
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

Academic Resource Index
ResearchBib

ISSN INTERNATIONAL STANDARD SERIAL NUMBER INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

OpenAIRE

ROAD

INDEX COPERNICUS INTERNATIONAL

BASE

Crossref

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ БИБЛИОТЕКА LIBRARY.RU

ISSN: 3060-463X

РЭУ.РФ
РОССИЙСКИЙ ЭКОНОМИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИМЕНИ Г.В. ПЛЕХАНОВА
ТАШКЕНТСКИЙ ФИЛИАЛ

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Elektron nashr, 731 sahifa.
2026-yil, yanvar

Bosh muharrir:

Zokirova Nodira Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, DSc, professor

Bosh muharrir o'rinbosari:

Shakarov Zafar G'afforovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD, dotsent

Tahrir hay'ati:

Abduraxmanov Kalendar Xodjayevich, O'z FA akademigi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori, professor

Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor

Turayev Bahodir Xatamovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Allayeva Gulchexra Jalgasovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Arabov Nurali Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Maxmudov Odiljon Xolmirzayevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Xamrayeva Sayyora Nasimovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bobonazarova Jamila Xolmurodovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Irmatova Aziza Baxromovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bo'taboyev Mahammadjon To'ychiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxuja kizi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor,

Xolmuxamedov Muhsinjon Murodullayevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Xodjayeva Nodiraxon Abdurashidovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Amanov Otabek Amankulovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Qurbonov Samandar Pulatovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Zikriyoyev Aziz Sadulloyevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tabayev Azamat Zaripbayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sxay Lana Aleksandrovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Ismoilova Gulnora Fayzullayevna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Djumaniyazov Umrbek Ilxamovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kasimova Nargiza Sabitdjanovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kalanova Moxigul Baxritdinovna, dotsent

Ashurzoda Luiza Muxtarovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Sardor Begmaxmat o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Botirali Roxataliyevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor

Tursunov Ulug'bek Sativoldiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Bauyetdinov Majit Janizaqovich, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, PhD

Botirov Bozorbek Musurmon o'g'li, Texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sultonov Shavkatjon Abdullayevich, Kimyo fanlari doktori, (DSc)

Jo'raeva Malohat Muhammadovna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor.

Yusupov Maxamadamin Abduxamidovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor

Kalonova Moxigul Baxritdinovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor.

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Norboyev Odil Abrayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

- 05.01.00 – Axborot texnologiyalari, boshqaruv va kompyuter grafikasi
- 05.01.01 – Muhandislik geometriyasi va kompyuter grafikasi. Audio va video texnologiyalari
- 05.01.02 – Tizimli tahlil, boshqaruv va axborotni qayta ishlash
- 05.01.03 – Informatikaning nazariy asoslari
- 05.01.04 – Hisoblash mashinalari, majmualari va kompyuter tarmoqlarining matematik va dasturiy ta'minoti
- 05.01.05 – Axborotlarni himoyalash usullari va tizimlari. Axborot xavfsizligi
- 05.01.06 – Hisoblash texnikasi va boshqaruv tizimlarining elementlari va qurilmalari
- 05.01.07 – Matematik modellashtirish
- 05.01.11 – Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt
- 05.02.00 – Mashinasozlik va mashinashunoslik
- 05.02.08 – Yer usti majmualari va uchish apparatlari
- 05.03.02 – Metrologiya va metrologiya ta'minoti
- 05.04.01 – Telekommunikatsiya va kompyuter tizimlari, telekommunikatsiya tarmoqlari va qurilmalari. Axborotlarni taqsimlash
- 05.05.03 – Yorug'lik texnikasi. Maxsus yoritish texnologiyasi
- 05.05.05 – Issiqlik texnikasining nazariy asoslari
- 05.05.06 – Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari
- 05.06.01 – To'qimachilik va yengil sanoat ishlab chiqarishlari materialshunosligi
- 05.08.03 – Temir yo'l transportini ishlatish
- 05.09.01 – Qurilish konstruksiyalari, bino va inshootlar
- 05.09.04 – Suv ta'minoti. Kanalizatsiya. Suv havzalarini muhofazalovchi qurilish tizimlari
- 10.00.06 – Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik
- 10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti
- 08.00.01 – Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 – Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 – Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 – Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 – Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 – Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 – Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 – Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 – Marketing
- 08.00.12 – Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 – Menejment
- 08.00.14 – Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 – Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 – Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 – Turizm va mehmonxona faoliyati

Ma'lumot uchun, OAK
Rayosatining 2024-yil 28-avgustdagi 360/5-son qarori bilan "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etishga tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga texnika va iqtisodiyot fanlari bo'yicha "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali ro'yxatga kiritilgan.

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz:

1. Toshkent shahridagi G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti
2. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
3. Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" milliy tadqiqot universiteti
4. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
5. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
6. Toshkent davlat transport universiteti
7. Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
8. Toshkent kimyo-texnologiya universiteti
9. Jizzax politexnika instituti

MUNDARIJA

ИНСТИТУЦИОНАЛЬНЫЕ И ТЕХНОЛОГИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ЦИФРОВОЙ ТРАНСФОРМАЦИИ ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНОГО ТРАНСПОРТА УЗБЕКИСТАНА.....	26
Каракулов Фарход Зайпудинович	
TRANSPORT TIZIMIGA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISH VA TAKOMILLASHTIRISH USULLARI	33
Bababekova Gulchexra Baxtiyarovna	
QURILISH MATERIALLARI ISHLAB CHIQARUVCHI KORXONALARNING SIFAT MENEJMENTI TIZIMINI BAHOLASH	38
Achilov Ilmurad Nematovich	
TURIZM OBYEKTLARINI RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA RIVOJLANTIRISHNING TASHKILIIY-IQTISODIY MEKANIZMLARI.....	45
Toshtemirov Xojiakbar Qahramon o'g'li	
КАЧЕСТВО КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЯ БАНКОВ УЗБЕКИСТАНА ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ПРОБЛЕМНЫХ КРЕДИТОВ	51
Алиева Сусанна Сейрановна	
ВЛИЯНИЕ ЛИБЕРАЛИЗАЦИИ И РЫНОЧНЫХ МЕХАНИЗМОВ НА РАЗВИТИЕ ОБЩЕВОДСТВА И КАРАКУЛЕВОДСТВА В ГЛОБАЛЬНОМ МАСШТАБЕ	58
Нуриллаев Жамолиддин Ярашевич	
BARQAROR INVESTITSIYALAR: IQTISODIYOTDAGI ROLI VA DOLZARBLIGI	65
Ruzibayeva Nargiza Xakimovna	
KRAUDFANDING – BARQAROR RIVOJLANISHNI AMALGA OSHIRISH UCHUN INNOVATSION MOLIYAVIY VOSITA SIFATIDA.....	71
Ashurova Oltin Yuldashevna	
FUQAROLIK JAMIYATI INSTITUTLARINI DAVLAT TOMONIDAN QO'LLAB-QUVVATLASHDA MOLIYAVIY BOSHQARUV SAMARADORLIGINI OSHIRISH MASALALARI.....	78
Xusanova Gulsum Baxtiyorovna	
QISHLOQ XO'JALIGI MAHSULOTLARI UCHUN BARQAROR BREND QIYMATINI SHAKLLANTIRISH STRATEGIYALARI	84
Bekmurod Davlatmurotovich Ollaberganov, Zilola Baxramovna Abdikarimova	
TADBIRKORLIK SUBYEKTLARI INVESTITSION JOZIBADORLIGINI OSHIRISHDA KORPORATIV BOSHQARUVNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	89
Atajanov Kamal Atavayevich	
AVTOTRANSFORMATORLARNING TASHQI MAGNIT MAYDONINING MATEMATIK MODELI	96
Pirmatov Nurali Berdiyrovich, Bekishev Allabergen Yergashevich, Baxriddinov Begzod Alibek o'g'li	
O'ZBEKISTON VA JAHON AMALIYOTIDA BUDJET MUASSASALARIDA BUXGALTERIYA HISOBINING RIVOJLANISHIGA RETROSPEKTIV TAHLIL	101
Berdiyev Toshkenboy Panjiyevich	
TIJORAT BANKLARIDA MUAMMOLI KREDITLARNI BOSHQARISH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH: RISKGA ASOSLANGAN YONDASHUV VA AMALIY MEKANIZMLAR	108
Tojiyev Sardor Dilmurod o'g'li	
TIJORAT BANKLARI DEPOZIT BAZASINI MUSTAHKAMLASHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	113
Shayxiyev Boburbek Ulug'bekovich	
DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIGI ASOSIDA OLIY TA'LIM TIZIMINI TRANSFORMATSIYA QILISHNING KONSEPTUAL MODELI.....	120
Abdullayev Javohir Abdumalik o'g'li	

GEODEZIYA VA GIS TEXNOLOGIYALARINING INTEGRATSIYASI.....	125
<i>Ziynura sabirova</i>	
RESPUBLIKADA UY-JOY QURILISHI SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA DAVLAT VA XUSUSIY SEKTOR HAMKORLIGINING O'RNI	129
<i>Otajonov Tohirjon Xo'janazar o'g'li</i>	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ СИСТЕМЫ СОЦИАЛЬНО-ТРУДОВЫХ ОТНОШЕНИЙ НА ПРЕДПРИЯТИЯХ ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНОГО ТРАНСПОРТА АО «УЗБЕКИСТОН ТЕМИР ЙУЛЛАРИ» В УСЛОВИЯХ СТРУКТУРНЫХ РЕФОРМ.....	133
<i>Кадирова Шарофат Амоновна</i>	
KASBLARNI MODERNIZATSIYA QILISH VA MEHNAT BOZORINING YANGI MODELINI BARPO ETISH	139
<i>Ruziyev Oybek Abdumuminovich, Nurboyev Jaloliddin Mamadiyevich</i>	
O'ZBEKISTONDA AVTOMOBIL BIZNESINING RIVOJLANISH TENDENSIYALARI	143
<i>Saidov Dilshodbek Razzakovich</i>	
QISHLOQ JOYLARIDA MEHNAT RESURSLARIDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI BAHOLASH USULLARI	148
<i>Amaniyazova Rayhan Bayniyazovna</i>	
ЭКОНОМИЧЕСКАЯ ОЦЕНКА ЭКСПЛУАТАЦИОННОЙ УСТОЙЧИВОСТИ МАЛОМОЩНЫХ СЕТЕВЫХ СОЛНЕЧНЫХ ФОТОЭЛЕКТРИЧЕСКИХ СТАНЦИЙ В УСЛОВИЯХ УЗБЕКИСТАНА	153
<i>Кудратов Афзалхужа Рустамович, Далмурадова Наргиза Нуриллаевна, Шогучкаров Санжар Кодирович</i>	
MINTAQADA PARRANDACHILIK SANOATINI RIVOJLANTIRISHGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR VA ULARNING IQTISODIY SAMARADORLIKKA TA'SIRI	161
<i>Qarshiyev Obidjon Egamberdiyevich</i>	
INNOVATSION BANK EKOTIZIMLARINING TIJORAT BANKLARI RIVOJLANISHIDAGI ROLI	165
<i>Aliyev Hasan Rayimjonovich</i>	
ANALYSIS OF FACTORS OF INTENSIVE ECONOMIC GROWTH IN UZBEKISTAN	171
<i>Sharipov Kamil</i>	
SUN'IY INTELLEKT – TO'RTINCHI SANOAT INQILOBINING ASOSI.....	176
<i>Kalonov Muxiddin Baxriddinovich</i>	
KORXONALARDA MOLIVAVIY BOSHQARUVNING TASHKILY VA IQTISODIY MASALALARI	187
<i>Jumayev Samariddin Ziyodullaevich</i>	
YASHIL IQTISODIYOT KONSEPSIYASI ASOSIDA KICHIK BIZNES FAOLIYATINI OSHIRISH YO'LLARI	193
<i>Isroilov Dilshodbek Rustamovich</i>	
TALABALARDA O'Z-O'ZINI TARTIBGA SOLISH KO'NIKMALARINING RIVOJLANISHIDA INTERAKTIV TA'LIM PLATFORMALARINING O'RNI	198
<i>Bozorova Muazzam Hamid qizi, Hakimova Gulnora Abdullo qizi, Hakimova Mushtariybonu Hamid qizi</i>	
XIZMAT KO'RSATISH TARMOQLARIDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA MONOPOLIYAGA QARSHI NAZORATNING XORIJIY TAJRIBASI	203
<i>Bekbutayev Nodirjon Fayzullayevich</i>	
XORAZM VILOYATIDA KAMBAG'ALLIK DARAJASINING O'ZGARISHI VA BU JARAYONGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR TAHLILI	208
<i>Mayliyeva Sadoqat Safayozovna</i>	
IQTISODIY-MATEMATIK VA SSENARIYLI YONDASHUVLARDAN FOYDALANIB SANOAT RIVOJLANISHINI BAHOLASH VA PROGNOZLASH	213
<i>Turdiyev Ulug'bek Qayumovich, Qayumova Nurafshona Ulug'bek qizi</i>	
EKSPORTNI RIVOJLANTIRISH STRATEGIYALARINING DOLZARBLIGI.....	217
<i>Abdivaliyev Shahzodbek Xayrullayevich, Mutalov Sultonbek Abduraim o'g'li, Baymanova Mavlyuda Djurayevna, Ubaydullayeva Gulchexra Erkabayevna, Aipova Iroda Ikramovna</i>	

LEGAL AND INSTITUTIONAL FOUNDATIONS OF ECONOMIC COOPERATION BETWEEN THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN AND INTERNATIONAL FINANCIAL INSTITUTIONS	222
Yovkochev Sherzod	
ICHKI AUDIT FUNKSIYALARINING ICHKI NAZORATNI TA'MINLASHDAGI AHAMIYATI	228
Tursunov Shohruxmirzo Baxtiyor o'g'li	
MOSH DONINI YANCHIB OLISHDA QO'LLANILADIGAN QURILMANI LOYIHALASH	232
Qurbanov Abdimalik Jo'rayevich	
DAVLAT BOSHQARUVIDA SAMARADORLIKNI BAHOLASH: INSTITUTSIONAL MEXANIZMLAR, RAQAMLI YECHIMLAR VA AMALIY KUTILMALAR	239
Sarvar Saidov Xayrulloevich	
O'ZBEKISTONDA TURIZMNI RIVOJLANTIRISH KONSEPSIYASI DOIRASIDA UNING INFRATUZILMASINI TASHKILIY-IQTISODIY MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH BORASIDA TAVSIYALAR	244
Tashov Mizrob Maxmudovich	
DAVLAT BOSHQARUV ORGANLARIDA INSON KAPITALINI BOSHQARISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEXANIZMLARI	251
Mashrabaliyev Ibroximbek Mashrabaliyevich	
ФИНАНСЫ И ВЫСШАЯ МАТЕМАТИКА В КОНТЕКСТЕ ГЛОБАЛЬНОГО РАЗВИТИЯ ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКИ И ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА	257
Айматова Фариди Хуразовна	
ZAMONAVIY IQTISODIY RIVOJLANISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING ROLI	263
Salayeva Dilafro'z Aybekovna	
ДИАГНОСТИКА СИНХРОННОГО ДВИГАТЕЛЯ НА ОСНОВЕ ИЗМЕРЕНИЯ ВНЕШНЕГО МАГНИТНОГО ПОЛЯ	267
Пирматов Нурали Бердярович, Бекишев Аллаберген Ергашевич, Мамуров Алмас Жумабой угли	
XORIJIIY MAMLAKATLAR TAJRIBASI ASOSIDA SANOAT KORXONALARIDA INNOVATSION FAOLIYATNI RIVOJLANTIRISH YO'NALISHLARI VA XUSUSIYATLARI	275
Kurbanova Shaxnoza Yuldashbayevna	
СТРАТЕГИЧЕСКАЯ ОЦЕНКА СТОИМОСТИ КОМПАНИИ В СДЕЛКАХ СЛИЯНИЙ И ПОГЛОЩЕНИЙ	279
Ли Илларион Георгиевич	
KO'P YADROLI CPU VA GPU ARXITEKTURALARIDA DIFFERENSIAL TENGLAMALARNI SONLI YECHISH UCHUN PARALLEL ALGORITMLARNI ISHLAB CHIQUISH VA SAMARADORLIGINI BAHOLASH	284
Ismailov Shixnazar Rashid o'g'li, Ubaydullayev Farrux Fathulla o'g'li, Odilov Asliddin Isoq o'g'li	
СИСТЕМАТИЧЕСКОЕ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ НАЛОГООБЛОЖЕНИЯ — ОСНОВА ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ЭКОНОМИКИ	291
Муталов Абдуазим	
O'ZBEKISTONDA INVESTITSIYALARNING HUDUDIIY TARKIBI VA UNI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	295
Ermamatov Shonazar Jumakulovich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA INVESTITSIYA SIYOSATI: INSTITUTSIONAL VA RAQAMLI ISLOHOTLAR	302
Sobirov Yo'ldoshboy Ro'zimboevich	
QASHQADARYO VILOYATINING IJTIMOIIY-IQTISODIY SALOHIIYATI VA BARQAROR RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI	310
Tuyev Abdurahmon Yusubopvich	
TEMIR YO'L STANSIYALARIDA STRELKALI O'TKAZGICH QURILMALARI BO'YICHA YO'L QO'YILGAN NOSOZLIKLAR VA ULARNING TAHLILI	315
Yunusova Gulshanoy Umarali qizi	

SANOAT KORXONALARIDA ASOSIY FOND LARDAN VA ISHLAB CHI QARISH QUVVATIDAN SAMARALI FOYDALANISH YO'LLARI.....	320
Ulashev Xubbim Askarovich	
TURLI YO'L SHAROITLARIDA TO'QNASHUV PAYTIDA TORMOZLASH VA BOSHQARUV PARAMETRLARI	324
Uralbayev Anvar Ubaydullayevich	
YANGI YARATILGAN MAHALLIY DURAGAY PILLALARNI YAKKA CHUVISH NATIJALARINING TAHLILI.....	328
Sobirov Qo'ziboy Erkinovich	
UY-JOY KOMMUNAL XIZMAT KO'RSATISHNI ZAMONAVIY YO'LLARI.....	332
Boboqulov S.B.	
TARJIMON DASTURLARIDA MULTITILLARNI TASNIFLASH: MAVJUD YONDOSHUVLAR VA MUAMMOLAR	338
Maxmudjanova Sayyora Yashin qizi	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARIDA ICHKI AXBOROT TIZIMLARINING MODERNIZATSIYASI ORQALI ISHLAB CHI QARISH JARAYONLARINI OPTIMALLASHTIRISH	343
Yo'ldoshev Nodirbek Ne'matjon o'g'li	
NEFT VA GAZ TERMINOLOGIYASINING SHAKLLANISHI VA RIVOJLANISHINING NAZARIY ASOSLARI.....	349
Jo'rayeva Malohat Muhammadovna, Quryozova Gulshan Akmal qizi	
УСИЛЕНИЕ РОЛИ МЕЖДУНАРОДНЫХ ДЕНЕЖНЫХ ПЕРЕВОДОВ В ДОСТИЖЕНИИ УСТОЙЧИВОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО РОСТА В УЗБЕКИСТАНЕ	355
Гимранова О. Б.	
TIJORAT BANKLARI FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHDA INVESTITSIYA OPERATSIYALARINING AHAMIYATI.....	361
Yuldashev Fozil Turapovich	
QO'SHILGAN QIYMAT SOLIG'INI HISOBLASH VA UNDIRISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISHNING DOLZARB MASALALARI	373
Jumanazarov Alisher Toshtemir o'g'li	
ВЛИЯНИЕ КАЧЕСТВА ПУБЛИЧНОГО ФИНАНСОВОГО УПРАВЛЕНИЯ НА ДИНАМИКУ ЭКОНОМИКИ	377
Наимов Шохрух Шарофиддинович	
DIVIDEND SIYOSATINI SHAKLLANTIRISHDA FOYDA SIFATI VA FOYDANI BOSHQARISHNING TA'SIRI.....	383
Eshev Furqat A'zamovich	
ТРАНСФОРМАЦИЯ СИСТЕМЫ УПРАВЛЕНИЯ УМНЫМ ГОРОДОМ НА БАЗЕ ЦИФРОВЫХ ПЛАТФОРМ С ОРИЕНТАЦИЕЙ НА ЧЕЛОВЕКА	388
Рахимова Мадина Шухрат кизи	
XO'JALIK YURITUVCHI SUBYEKTLARDA HISOB SIYOSATINING USLUBIY JIHATLARI	393
Toshpo'latov A. A.	
MOLIYAVIY HISOBOT ISHONCHLILIGINI OSHIRISH YO'NALISHLARI	398
Zufarova Zilola Rahim qizi	
RAQAMLI PUL TIZIMINING KORRUPSIYA VA YASHIRIN IQTISODIYOTGA QARSHI KURASHDAGI INSTITUTSIONAL AHAMIYATI.....	403
Pulatov Dilshod Xaqberdiyevich, Abdiyev Mansur Musurmonovich	
KICHIK TADBIRKORLIK SUBYEKTLARIDA SOLIQ HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH.....	408
Toshtemirov To'liqin Toirjonovich	
АКТИВИЗАЦИЯ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ И ЭФФЕКТИВНОСТЬ ИНВЕСТИЦИЙ В СЕЛЬСКОМ ХОЗЯЙСТВЕ В УСЛОВИЯХ ПРИАРАЛЬЯ (НА ПРИМЕРЕ РЕСПУБЛИКИ КАРАКАЛПАКСТАН).....	411
Жоллыбеков Хурмет Бахыт улы	

KORPORATIV MUNOSABATLAR ISHTIROKCHILARINING HUQUQLARINI HIMOYA ETISH VA TA'MINLASHNING HUQUQIY-IQTISODIY SHAKLLARI.....	416
Rustamova Dilbar Rustamovna	
IQTISODIY TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA STRATEGIK MENEJMENTNI RIVOJLANTIRISHNING XORIJIY TAJRIBALARI	423
Ismadiyrov Alisher Abduraxmon o'g'li	
METALLURGIK TEXNOGEN CHIQINDILARDAN KAMYOB METALLARNI AJRATIB OLISH TEXNOLOGIYASI	427
Qayumov Oybek Azamat o'g'li, Ro'ziyev Ulug'bek Mamarasulovich, Abdullayev Farruh Odiljon o'g'li	
TRANSCHEGARAVIY ELEKTRON SAVDONI TAKOMILLASHTIRISHDA XO'JALIK ALOQALARI LOGISTIKASI.....	434
Yakubov Maksadxan Sultaniyazovich, Jumaboev Behzod	
YASHIL IQTISODIYOTGA INVESTISIYALARNI JALB QILISH	443
Raimjanova Madina Asrarovna	
O'ZBEKISTONDA ZARGARLIK XIZMATLARI BOZORINI RIVOJLANTIRISH YO'LLARI	448
Azizova Roxila Baxodir qizi	
XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARI FAOLIYATIDA INVESTITSIYALARDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING EKONOMETRIK MODELLASHTIRISH	452
Isakova Naima Ikromjonovna	
RIVOJLANAYOTGAN MAMLAKATLAR IQTISODIYOTIDA AJ "HUDUDIY ELEKTR TARMOQLARI" MOLIYAVIY BARQARORLIGINI MUSTAHKAMLASH YO'LLARI	459
Bo'ranboyeva Shoira Rustamovna	
"QISHLOQ HUDUDLARIDA XOTIN-QIZLARNING BARQAROR TURMUSH TARZINI TA'MINLASHDA NODAVLAT NOTIJORAT TASHKILOTLARINING O'RNI VA AHAMIYATI"	466
Xoliyorova Shoxista Qahramon qizi, Niyozova Ruksora	
SMART TOURISM KAK INSTRUMENT USTOYCHIVOGO RAZVITIYA TURISTSKIX REGIONOV: MEJDUNARODNYY OPIYT I REGIONALNAYA ADAPTSIYA	471
Usmanova Aziza Bahodirovna	
XUFIYONA IQTISODIYOT KO'LAMINI QISQARTIRISHDA SOLIQ MA'MURCHILIGINI RIVOJLANTIRISHNING TUTGAN O'RNI	477
Atamurodov To'liqin To'ymurodovich, Mamatkulov Salimjon Rahmonkulovich, Abdiyev Mansur Musurmonovich	
IQTISODIYOTDA TURIZM O'RNINI STATISTIK TAHLILINING XALQARO STANDARTLARI VA TAJRIBALARI	482
Jumanova Zilola Tuychiyevna	
INVESTITSIYA LOYIHALARINI MOLIYALASHTIRISH TIZIMIDA BANK KREDITLARINING O'RNI VA AHAMIYATI	489
Faxriddinov Temur Faxriddin o'g'li	
XALQARO MOLIYA BOZORLARIDAN MOLIYAVIY RESURSLARNI JALB ETISHDA SUVEREN KREDIT REYTINGLARINING O'RNI	494
Mamadaliyev Poziljon Mansurjon o'g'li	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA MIJOZLAR BILAN O'ZARO MUNOSABATLAR RIVOJLANISH HOLATI TAHLILI	500
Ismailova Ma'mura Eldorovna	
MILLIY SANOAT RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISHDA INSON KAPITALINING O'RNI	506
Yunusov Foziljon G'ulomqodirovich	
XONDIZA KONI POLIMETALL RUDALARINI FLOTATSIYALASHDA REAGENT REJIMINI TAKOMILLASHTIRISH.....	511
Shodiyev Abbas Ne'mat o'g'li, Egamberdiyev Baxtiyor Barat o'g'li	
EKSPORT-IMPORT OPERATSIYALARI BO'YICHA MUDDATI O'TGAN DEBITOR QARZDORLIKNI ANIQLASHDA RAQAMLI SOLIQ NAZORATI MONITORINGINING QO'LLANILISHI VA SAMARADORLIGI	517
Tashmuxe'dov Dilmurod Mirabzalovich	

SOLIQ SALOHİYATIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR VA ULARNING TA'SIRI	522
Jurayev Xusan Atamuratovich	
IMPROVING MECHANISMS FOR ATTRACTING FOREIGN INVESTMENTS	528
Sobirov A. Abdurasul	
MINTAQADA KICHIK BIZNES VA TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISHDA INVESTITSİYALARNING AHAMIYATI	533
Masharipov Sardorbek Farxadovich	
TECHNOLOGY-DRIVEN VISITOR MANAGEMENT SYSTEMS FOR ENHANCING MUSEUM EXPERIENCE AND PERFORMANCE	539
Ibroximova Aziza Abbasovna	
XALQARO MOLİYAVIY INSTITUTLARNING O'ZBEKISTON IQTISODIYOTIGA TA'SIRI	545
Kurbonbekova Moxichexra Turobjonovna	
NAVOIY KON-METALLURGIYA KOMBINATIDA "AQLLI KON" KONSEPSIYASINI AMALGA OSHIRISH TAJRIBASI	551
Kurbanova Mehriniso Nematjanovna	
INVESTITSIYA JARAYONLARINING HUDUDIY IQTISODIY RIVOJLANISHGA STRATEGIK TA'SIRI	556
Ibrohimov Behzodbek Baxromjon o'g'li	
SAMARQAND VILOYATI SAVDO KORXONALARI FAOLIYATINING TASHKILY VA IQTISODIY XUSUSIYATLARI	562
Toxirova Gullola Mirkamolovna	
ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКИЕ МЕХАНИЗМЫ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ УПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЕМ СТРЕЛКОВОГО СПОРТА В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН	568
Юсупов И.	
ИНСТИТУЦИОНАЛЬНЫЕ ОСНОВЫ УПРАВЛЕНИЯ СТРАТЕГИЕЙ ПРЕДПРИЯТИЯ В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКИ	573
Тарават Абдул-Салам	
MAHALLIY AHOLINING ISHTIROKINI TA'MINLASH TIZIMLARINI TAKOMILLASHTIRISH ORQALI TURISTIK MINTAQALARNI RIVOJLANTIRISH ZARURATI	581
Abduxamidov Sarvar Adxamovich	
MUQOBIL ENERGIYA VOSITALARINI JORIY ETISH HOLATINING STATISTIK TAHLILI	586
Ashurov Azizbek Ergash o'g'li	
YANGI O'ZBEKISTONDA OLIY TA'LIM MUASSASALARI AXBOROT-RESURS MARKAZLARI FAOLIYATINI STRATEGIK BOSHQARISH MODELI	592
Qurbonova Muazzam Fazliddinovna	
MEHMONXONA SANOATIDA ESG TUSHUNCHASI VA UNING AHAMIYATI	596
Xusenova Mexrangiz	
DAVLAT-XUSUSIY SHERIKCHILIK ASOSIDA HUDUDLARNING INVESTITSIYAVIY JOZIBADORLIGINI OSHIRISH VA XORIJIY INVESTITSIYALARNI JALB ETISH	600
Amirova Dilshoda, Usmonova Shahrinoz Ilhom qizi	
MINTAQQA IQTISODIYOTINI RIVOJLANISHIDA TADBIRKORLIK FAOLIYATI SAMARADORLIGINING ROLINI EMPIRIK JIHATDAN TAHLILI	605
Bekbergenov G'ayrat Shuxratovich	
NITROGEN FIXATION CHARACTERISTICS OF AZOLLA CAROLINIANA UNDER THE INFLUENCE OF HEAVY METAL (CR ⁶⁺)	610
Sh. Azimov, E. Egamberdiev, S. Turabdajanov	
EKOLOGIK TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISHDA DAVLAT SIYOSATI VA NORMATIV-HUQUQIY TARTIBGA SOLISHNING TA'SIRI	616
Mirzayeva Nilufar Sabirjanovna	

«O‘ZBEKNEFTGAZ» AKSIYADORLIK JAMIYATIDA «ESG» STANDARTLARINI JORIY ETISH	622
Ibragimova Saodat Abdumo‘minovna, Xusainov Ravshan Raximovich	
O‘ZBEKISTON SANOATINING HOZIRGI HOLATI VA IQTISODIY KO‘RSATKICHLARI DINAMIK TAHLILI.....	627
Ne‘matov Shoxruxbek Ma‘murjon o‘g‘li	
SOLIQ TIZIMI SAMARADORLIGINI BAHOLASH: KLASSIK VA ZAMONAVIY METODOLOGIK YONDASHUVLAR	634
Ugay Darya Sergeevna, Raxmonov Doniyor Ixtiyor o‘gli, Mamanov Alisher Umbarovich	
MEVA-SABZAVOTCHILIK TARMOG‘INING EKSPORT SALOHIYATINI BOSHQARISH SAMARADORLIGINING DINAMIK TAHLILI.....	642
Ergashev Jamshid Axmadaliyevich	
KORXONALAR IQTISODIY XAVFSIZLIGINI TA‘MINLASHNING USLUBIY YONDASHUVLARI	647
Jamoliddinov Jobirbek Bohodir o‘g‘li	
KICHIK BIZNES SEKTOR FAOLIYATI IQTISODIY BARQAROR RIVOJLANISH OMILI SIFATIDA.....	652
Batirova Raxima Abdujabbarovna, Sirojiddinov Ikromiddin Qutbiddinovich	
MINTAQALAR MIQYOSIDA FARMATSEVTIKA SANOATINI BARQAROR RIVOJLANTIRISHNING USTUVOR MAQSADLARI HAMDA ULARNI TA‘MINLASH MEXANIZMLARI	656
O‘taganova Umida Egamberdi qizi	
QISHLOQ XO‘JALIGI KORXONALARIDA INVESTITSION FAOLIYATNI BOSHQARISHNING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARI	663
Nazirova Sayyora Baxtiyorovna	
MAHALLIY JUN TOLALARINING GEOMETRIK VA FIZIK-MEXANIK XOSSLARINI NOTO‘QIMA MATOLAR ISHLAB CHIQRISH TEXNOLOGIYASI NUQTAI NAZARIDAN TADQIQ ETISH	667
Ermatov Shavkat Qulmatovich, Omonturdiyev Ortiq Eshboyevich	
TADQIQOT DIZAYNINI ISHLAB CHIQISH JARAYONIDA GIPOTEZALARNI SHAKLLANTIRISH, O‘ZGARUVCHILAR TIZIMINI TANLASH VA EKONOMETRIK IDENTIFIKATSIYA STRATEGIYASINI ASOSLASH	671
Usmonov Maxsud Tulqin o‘g‘li, Qodirov Farrux Ergash o‘g‘li	
O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA TURIZM XIZMATLARI BOZORI HOLATI VA UNING MUAMMOLARINI TAHLIL QILISH USULLARI.....	678
Xudayberganov Dilshod Tuxtabayevich	
O‘ZBEKISTONDA AKSIYADORLIK JAMIYATLARI AKSIYALARI NARXINI O‘ZGARISHI TAHLILI.....	682
Ibragimov G‘anijon G‘ayratovich	
QASHQADARYO VILOYATIDA IJTIMOIIY-IQTISODIY TIZIMLARNI SAMARALI BOSHQARISHNING USTUVOR YO‘NALISHLARI.....	688
Alimov Fazliddin Xalimovich	
TEMIR YO‘L TRANSPORTI QUYMA DETALLARINING KIMYOVIY TARKIBI VA MEXANIK XOSSLARI O‘RTASIDAGI BOG‘LIQLIKNI TADQIQ ETISH.....	693
Tursunov Nodirjon Qayumjonovich, Saidraximov Azizjon Azim o‘g‘li, Nuriddinov Otabek Shuhrat o‘g‘li	
KAM QAVATLI TURAR-JOY BINOLARINI QURISHDA AN‘ANAVIY QURILISH ASHYOLARIDAN FOYDALANISHNING IJOBIY TOMONLARI.....	702
Toshniyozov Otabek Hakimovich	
МИГРАЦИЯ ЧЕЛОВЕЧЕСКОГО КАПИТАЛА КАК ФАКТОР ЭКОНОМИЧЕСКОГО РОСТА.....	706
Аскарова М.Т.	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ФИНАНСОВОГО УЧЕТА В ЧАСТНОМ МЕДИЦИНСКОМ УЧРЕЖДЕНИИ.....	711
Алимджанова Юлдуз Азизовна	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARI FAOLIYATINI BAHOLASHNING BELGILOVCHI ASOSIY KO‘RSATKICHLARI VA ULARNING NAZARIY AHAMIYATI	718
Mavrulov Ravshan Nematjonovich	

DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIK MEXANIZMLARI ASOSIDA INFRATUZILMA LOYIHALARINI
MOLIYALASHTIRISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI724
Saidova Kamolat Farhodovna

DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIK MEXANIZMLARI ASOSIDA INFRATUZILMA LOYIHALARINI MOLIYALASHTIRISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO‘LLARI

Saidova Kamolat Farhodovna

Abu Rayhon Beruniy nomidagi

Urganch davlat universiteti o‘qituvchisi

Email: kamolat@urdu.uz

Annotatsiya. Mazkur maqolada davlat-xususiy sheriklik asosida infratuzilma loyihalarini moliyalashtirishni takomillashtirish masalalari ilmiy va amaliy jihatdan tahlil qilingan. Tadqiqotning asosiy maqsadi infratuzilma loyihalarini moliyalashtirishda davlat-xususiy sheriklik mexanizmlarining amaldagi holatini baholash, moliyalashtirish manbalari va usullarini tahlil qilish hamda ularning samaradorligini oshirishga qaratilgan takliflarni ishlab chiqishdan iborat. Tadqiqotda adabiyotlar tahlili, taqqoslash, iqtisodiy tahlil va mantiqiy yondashuv usullaridan foydalanilgan. Olingan natijalar davlat-xususiy sheriklik asosida moliyalashtirilayotgan infratuzilma loyihalarida xususiy investitsiyalarni jalb etish, risklarni oqilona taqsimlash va moliyaviy mexanizmlarni takomillashtirish loyiha samaradorligini oshirishga xizmat qilishini ko‘rsatdi. Maqolada keltirilgan xulosalar va amaliy tavsiyalar infratuzilma loyihalarini moliyalashtirish tizimini rivojlantirish hamda davlat-xususiy sheriklik mexanizmlarini yanada takomillashtirishda muhim amaliy ahamiyatga ega.

Kalit so‘zlar: davlat-xususiy sheriklik, infratuzilma loyihalari, moliyalashtirish, investitsiyalar, loyiha samaradorligi, risklarni taqsimlash.

Abstract. This article provides a scientific and practical analysis of issues related to improving the financing of infrastructure projects based on public-private partnerships. The main objective of the study is to assess the current state of public-private partnership mechanisms in financing infrastructure projects, analyze financing sources and methods, and develop recommendations aimed at enhancing their effectiveness. The research employs literature review, comparative analysis, economic analysis, and logical reasoning methods. The results indicate that attracting private investment, rational risk allocation, and improving financial mechanisms in infrastructure projects implemented through public-private partnerships contribute to increased project efficiency. The conclusions and practical recommendations presented in the article are of significant practical importance for developing the financing system of infrastructure projects and further improving public-private partnership mechanisms.

Keywords: public-private partnership, infrastructure projects, financing, investments, project efficiency, risk allocation.

Аннотация. В статье проведён научно-практический анализ вопросов совершенствования финансирования инфраструктурных проектов на основе государственно-частного партнёрства. Основной целью исследования является оценка текущего состояния механизмов государственно-частного партнёрства в финансировании инфраструктурных проектов, анализ источников и методов финансирования, а также разработка предложений, направленных на повышение их эффективности. В ходе исследования использованы методы анализа литературы, сравнительного анализа, экономического анализа и логического подхода. Полученные результаты показали, что привлечение частных инвестиций, рациональное распределение рисков и совершенствование финансовых механизмов в инфраструктурных проектах, реализуемых на основе государственно-частного партнёрства, способствуют повышению эффективности проектов. Выводы и практические рекомендации, представленные в статье, имеют важное практическое значение для развития системы финансирования инфраструктурных проектов и дальнейшего совершенствования механизмов государственно-частного партнёрства.

Ключевые слова: государственно-частное партнёрство, инфраструктурные проекты, финансирование, инвестиции, эффективность проектов, распределение рисков.

KIRISH

Bugungi kunda infratuzilma loyihalarini rivojlantirish iqtisodiy o'sish va ijtimoiy barqarorlikni ta'minlashda muhim omillardan biri hisoblanadi. Transport, energetika, kommunal xizmatlar, sog'liqni saqlash va ta'lim kabi sohalarda zamonaviy infratuzilmani barpo etish davlat oldida katta moliyaviy yuklamalarni yuzaga keltirmoqda. Shu sababli infratuzilma loyihalarini moliyalashtirishda muqobil mexanizmlarni qo'llash, xususan, davlat-xususiy sheriklik (DXSh) asosidagi yondashuvlarni rivojlantirish dolzarb masalaga aylanmoqda.

Davlat-xususiy sheriklik mexanizmi davlat va xususiy sektor resurslari, tajribasi hamda boshqaruv salohiyatini birlashtirish orqali infratuzilma loyihalarini amalga oshirish imkonini beradi. Ushbu mexanizm davlat budjeti mablag'laridan samarali foydalanish, xususiy investitsiyalarni jalb etish va loyihalarning iqtisodiy samaradorligini oshirishga xizmat qiladi. Xalqaro tajriba shuni ko'rsatadiki, DXSh asosida amalga oshirilayotgan infratuzilma loyihalari risklarni taqsimlash, innovatsion yechimlarni joriy etish va xizmatlar sifatini yaxshilashda muhim ustunliklarga ega.

O'zbekiston Respublikasida so'nggi yillarda davlat-xususiy sheriklikni rivojlantirishga qaratilgan keng ko'lamli islohotlar amalga oshirilmoqda. Ushbu jarayonda normativ-huquqiy baza shakllantirildi, institutsional tuzilmalar tashkil etildi hamda infratuzilma loyihalarini DXSh asosida moliyalashtirish amaliyoti bosqichma-bosqich kengayib bormoqda.

Mazkur holatlar infratuzilma loyihalarini davlat-xususiy sheriklik asosida moliyalashtirish mexanizmlarini chuqur ilmiy tahlil qilish va ularni takomillashtirish bo'yicha ilmiy asoslangan takliflar ishlab chiqish zaruratini yuzaga keltiradi. Shu munosabat bilan ushbu maqolaning maqsadi davlat-xususiy sheriklik asosida infratuzilma loyihalarini moliyalashtirishning amaldagi holatini tahlil qilish, moliyalashtirish manbalari va usullarining samaradorligini baholash hamda ularni takomillashtirishga qaratilgan takliflarni ishlab chiqishdan iborat. Tadqiqot natijalari infratuzilma loyihalarini moliyalashtirish tizimini rivojlantirish va DXSh mexanizmlarini yanada samarali joriy etishda muhim ilmiy-amaliy ahamiyatga ega bo'lishi kutiladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Davlat-xususiy sheriklik asosida infratuzilma loyihalarini moliyalashtirish masalalari iqtisodiy adabiyotlarda keng yoritilgan bo'lib, ushbu yo'nalishdagi tadqiqotlar asosan DXSh mexanizmlarining nazariy asoslari, moliyalashtirish manbalari, risklarni taqsimlash hamda loyihalar samaradorligini oshirish masalalariga qaratilgan. So'nggi yillarda infratuzilma loyihalarini moliyalashtirishda davlat va xususiy sektor o'rtasidagi hamkorlikni kuchaytirish zarurati ilmiy tadqiqotlarning dolzarbligini yanada oshirdi.

D. Grimsey va M. Lewis 2004-yilda o'z tadqiqotlarida davlat-xususiy sheriklikni infratuzilma loyihalarini moliyalashtirishning samarali institutsional mexanizmi sifatida baholab, DXShning moliyaviy va tashkiliy afzalliklarini asoslab bergan. Mualliflar xususiy investitsiyalarni jalb etish orqali davlat budjeti yukini kamaytirish va loyihalarni amalga oshirishda boshqaruv samaradorligini oshirish mumkinligini ta'kidlaydi. Tadqiqotda DXSh loyihalarining muvaffaqiyati ko'p jihatdan moliyalashtirish manbalari va risklarni to'g'ri taqsimlashga bog'liqligi ko'rsatib o'tilgan.

E.R. Yescombe 2018-yilda chop etilgan ilmiy ishlarida infratuzilma loyihalarini davlat-xususiy sheriklik asosida moliyalashtirishning moliyaviy mexanizmlariga alohida e'tibor qaratadi. Muallif DXSh loyihalarida moliyalashtirish manbalari, kapital tuzilmasi va moliyaviy risklarni boshqarish masalalarini tahlil qilib, uzoq muddatli infratuzilma loyihalarida barqaror moliyaviy modelni shakllantirish zarurligini asoslaydi. Ushbu yondashuv mazkur maqolada moliyalashtirish samaradorligini baholashda muhim nazariy asos bo'lib xizmat qiladi.

A. Akintoye, M. Beck va C. Hardcastle 2008-yilda olib borgan tadqiqotlarda DXSh loyihalarida risklarni aniqlash va taqsimlash masalalari chuqur o'rganilgan. Mualliflar risklarni eng samarali boshqara oladigan tomon zimmasiga yuklash tamoyilini asosiy mezon sifatida belgilab, moliyaviy va operatsion risklarni xususiy sektor, huquqiy va siyosiy risklarni esa davlat sektori zimmasiga yuklash maqsadga muvofiqligini ta'kidlaydi. Tadqiqot natijalari infratuzilma loyihalarida moliyaviy barqarorlikni ta'minlashda risklarni oqilona taqsimlash muhim ahamiyatga ega ekanligini ko'rsatadi.

B. Flyvbjerg 2009-yilda infratuzilma loyihalarini moliyalashtirishda samaradorlik va risklar o'rtasidagi bog'liqlikni tahlil qilib, yirik loyihalarda xarajatlarning oshib ketishi va kutilgan natijalarga erishilmasligi muammolariga e'tibor qaratadi. Muallif infratuzilma loyihalarini moliyalashtirishda puxta iqtisodiy tahlil va real moliyaviy prognozlarining ahamiyatini asoslab, DXSh mexanizmlaridan foydalanishda ehtiyotkorlik bilan yondashish zarurligini ta'kidlaydi.

O'zbekiston sharoitida davlat-xususiy sheriklik asosida infratuzilma loyihalarini moliyalashtirish masalalari normativ-huquqiy hujjatlar va ayrim ilmiy tadqiqotlarda yoritilgan. Xususan, "Davlat-xususiy sheriklik to'g'risida"gi Qonun va Prezident qarorlarida infratuzilma loyihalarini moliyalashtirishda xususiy sektor ishtirokini

kengaytirish, investitsiyalarni jalb etish va moliyaviy mexanizmlarni takomillashtirish ustuvor vazifalar sifatida belgilangan.

Umuman olganda, ko'rib chiqilgan adabiyotlar davlat-xususiy sheriklik asosida infratuzilma loyihalarini moliyalashtirishning nazariy, moliyaviy va institutsional jihatlarini yoritadi. Tadqiqotlarda moliyalashtirish manbalarini diversifikatsiya qilish, risklarni oqilona taqsimlash va loyiha samaradorligini oshirish masalalari ustuvor yo'nalishlar sifatida ko'rsatilgan. Shu bilan birga, infratuzilma loyihalarini DXSh asosida moliyalashtirish samaradorligini milliy sharoitda kompleks baholash va amaliy mexanizmlarini takomillashtirish masalalari yetarli darajada yoritilmagan. Mazkur maqola aynan ushbu ilmiy bo'shliqni to'ldirishga qaratilgan bo'lib, mavjud yondashuvlarni chuqurlashtiradi va rivojlantiradi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqot davlat-xususiy sheriklik asosida infratuzilma loyihalarini moliyalashtirishni takomillashtirish masalalarini o'rganishga qaratilgan bo'lib, tadqiqot jarayonida nazariy va empirik tahlil usullaridan kompleks tarzda foydalanildi. Metodologik yondashuv infratuzilma loyihalarini moliyalashtirish mexanizmlarini baholash, ularning samaradorligini aniqlash hamda amaliy takliflar ishlab chiqishga xizmat qiladi.

Tadqiqotning nazariy-metodologik asosini davlat-xususiy sheriklik konsepsiyasi, investitsiya loyihalarini moliyalashtirish nazariyasi, loyiha moliyalashtirish (project finance) yondashuvlari hamda infratuzilma iqtisodiyoti nazariyalari tashkil etadi. Ushbu nazariy yondashuvlar DXSh asosida moliyalashtirilayotgan infratuzilma loyihalarining moliyaviy tuzilmasi, kapital manbalari va risklarni taqsimlash mexanizmlarini chuqur tahlil qilish imkonini berdi.

Tadqiqotda quyidagi umumilmiy va maxsus usullardan foydalanildi: adabiyotlar tahlili va sintez usuli orqali mahalliy va xorijiy ilmiy manbalardagi yondashuvlar tizimlashtirildi; taqqoslash usuli yordamida infratuzilma loyihalarini moliyalashtirishning an'anaviy va DXSh asosidagi modellari qiyosiy tahlil qilindi; iqtisodiy tahlil usullari asosida moliyalashtirish manbalari, investitsiyalar tarkibi va moliyaviy samaradorlik ko'rsatkichlari baholandi.

Shuningdek, tadqiqot jarayonida mantiqiy va tizimli yondashuv usullaridan foydalanilib, infratuzilma loyihalarini moliyalashtirish tizimi yaxlit mexanizm sifatida ko'rib chiqildi. Risklarni baholash va taqsimlash jarayonlarini tahlil qilishda loyiha hayotiy sikli bosqichlari inobatga olindi. Statistik ma'lumotlar tahlili orqali DXSh loyihalarida investitsiyalar hajmi va moliyalashtirish manbalari o'rtasidagi bog'liqlik aniqlanib, umumiy xulosalar chiqarildi.

Empirik tadqiqot doirasida O'zbekiston Respublikasida amalga oshirilayotgan ayrim infratuzilma loyihalarining moliyalashtirish amaliyoti o'rganildi. Ushbu tahlil infratuzilma loyihalarini DXSh asosida moliyalashtirishda mavjud muammolarni aniqlash va ularni bartaraf etish bo'yicha takliflar ishlab chiqishga imkon berdi. Tadqiqot natijalarini umumlashtirish va ilmiy xulosalar chiqarishda induksiya va deduksiya usullaridan foydalanildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

O'tkazilgan tadqiqot natijalari davlat-xususiy sheriklik (DXSh) asosida infratuzilma loyihalarini moliyalashtirish jarayoni murakkab va ko'p bosqichli mexanizm ekanligini ko'rsatdi. Tahlillar shuni tasdiqladiki, infratuzilma loyihalarining moliyaviy barqarorligi va iqtisodiy samaradorligi moliyalashtirish manbalarining tarkibi, investitsiya hajmi, xarajatlar va daromadlar nisbatining optimal shakllanishi hamda risklarni boshqarish darajasiga bevosita bog'liqdir (1-jadval).

1-jadval. DXSh loyihalarida iqtisodiy-statistik ko'rsatkichlar tahlili

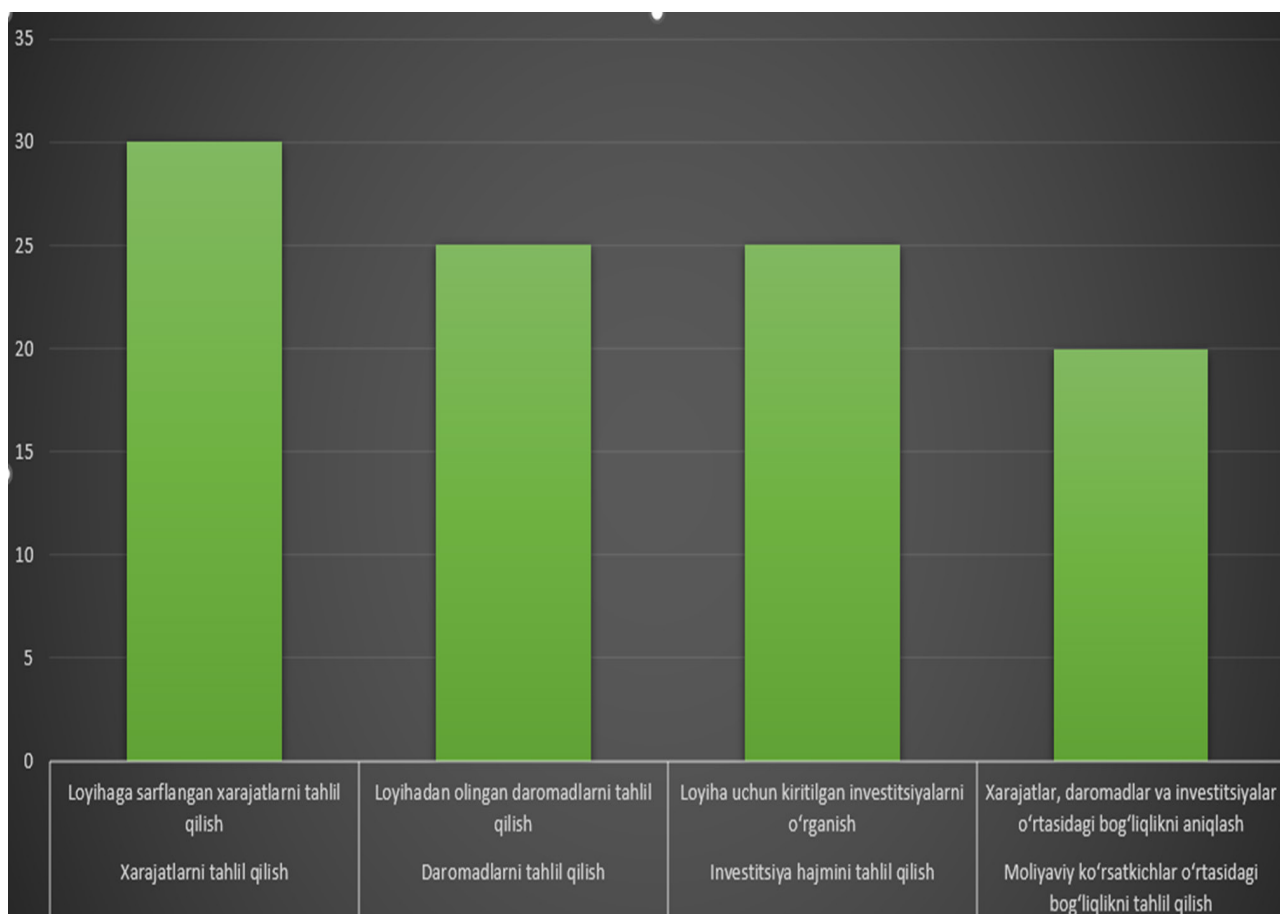
Ko'rsatkichlar	Tahlil qilingan elementlar	Maqsad
Xarajatlar	Texnik, operatsion va qurilish xarajatlari	Loyihaning xarajat darajasini aniqlash va optimallashtirish
Daromadlar	Loyihaning yakuniy daromadlari	Loyihaning iqtisodiy samaradorligini baholash
Investitsiya hajmi	Xususiy sektor tomonidan kiritilgan investitsiyalar hajmi	Xususiy sektor ishtirokining loyihaga ta'siri
Moliyaviy bog'liqlik	Xarajatlar, daromadlar va investitsiyalar o'rtasidagi bog'liqlik	Moliyaviy ko'rsatkichlarning umumiy natijalarga ta'siri

Jadvalda davlat-xususiy sheriklik asosida moliyalashtirilayotgan infratuzilma loyihalarini baholashda qo'llanilgan asosiy iqtisodiy-statistik ko'rsatkichlar umumlashtirilgan. Jadvalda loyiha xarajatlari, investitsiyalar hajmi, kutilayotgan daromadlar va moliyaviy natijalar o'rtasidagi bog'liqlik ko'rsatilgan bo'lib, bu ko'rsatkichlar loyiha samaradorligini baholashda muhim axborot manbai hisoblanadi.

Xususiy sektor investitsiyalari ulushi yuqori bo'lgan loyihalarda moliyaviy intizom kuchliroq bo'ladi va resurslardan foydalanish samaradorligi oshadi. Bu holat xususiy investorlarning manfaatdorligi va moliyaviy mas'uliyati yuqori ekanligi bilan izohlanadi. Shu bilan birga, davlat tomonidan beriladigan kafolatlar va qo'llab-quvvatlash mexanizmlari investitsiya risklarini kamaytirib, loyihalarning moliyaviy barqarorligini ta'minlashga xizmat qiladi.

Shuningdek, xarajatlar va daromadlar o'rtasidagi mutanosiblik infratuzilma loyihalarining uzoq muddatli samaradorligini belgilovchi muhim omil ekanligini ko'rsatadi. Xarajatlarning asossiz oshishi loyihaning moliyaviy natijalariga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin bo'lsa, daromadlarning barqaror shakllanishi loyiha investitsion jozibadorligini oshiradi. Shu jihatdan, 4-jadvalda keltirilgan ko'rsatkichlar DXSh loyihalarini moliyalashtirishda puxta iqtisodiy rejalashtirish zarurligini tasdiqlaydi (1-rasm).

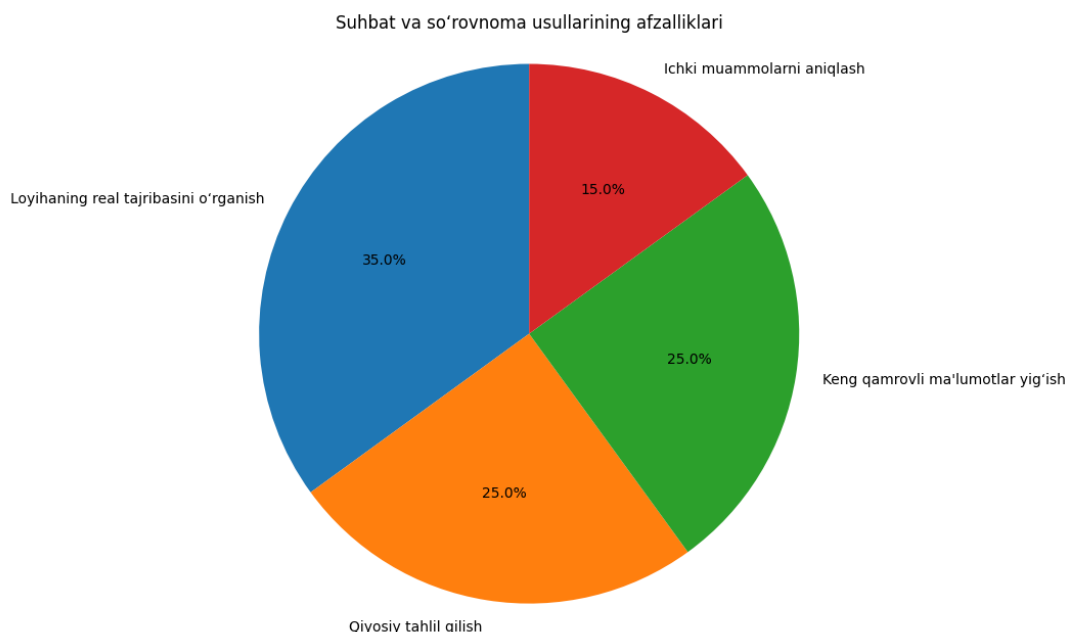

1-rasm. Iqtisodiy-statistik tahlil jarayonining bosqichlari

Ushbu chizmada DXSh asosida infratuzilma loyihalarini moliyalashtirishni baholashda qo'llanilgan iqtisodiy-statistik tahlil jarayonining asosiy bosqichlari ketma-ketlikda aks ettirilgan. Xarajatlar tahlili, investitsiya hajmini baholash, daromadlarni prognoz qilish va yakuniy moliyaviy samaradorlikni aniqlash bosqichlari izchil tarzda ko'rsatilgan.

Iqtisodiy-statistik yondashuv infratuzilma loyihalarida moliyaviy qarorlar qabul qilishda muhim ahamiyatga ega. Xarajatlar va investitsiyalar o'rtasidagi bog'liqlikni chuqur tahlil qilish loyihalarda ortiqcha xarajatlarning oldini olish va resurslardan oqilona foydalanish imkonini beradi. Shu bilan birga, daromadlarni prognozlash loyihaning kelajakdagi moliyaviy holatini oldindan baholash va investitsiya risklarini kamaytirishga xizmat qiladi.

Chizmada aks ettirilgan bosqichlarning ketma-ket amalga oshirilishi DXSh loyihalarida moliyalashtirish samaradorligini oshirishga, moliyaviy barqarorlikni ta'minlashga hamda boshqaruv qarorlarining asoslanganligini kuchaytirishga xizmat qiladi (2-rasm).

2-rasm. Sifat tahlili usullari natijalari

Chizmada tadqiqot jarayonida qo'llanilgan suhbat va so'rovnoma usullarining natijalari hamda ularning DXSh loyihalarini tahlil qilishdagi ahamiyati aks ettirilgan. Ushbu usullar infratuzilma loyihalarini moliyalashtirish jarayonida ishtirok etuvchi tomonlarning fikr va tajribalarini o'rganish imkonini berdi.

Suhbat usuli loyiha ishtirokchilarining moliyalashtirish jarayonidagi real muammolarni, institutsional to'siqlarni va boshqaruvdagi kamchiliklarni aniqlashga xizmat qildi. So'rovnoma usuli esa ko'plab respondentlar fikrini umumlashtirish orqali statistik jihatdan ishonchli xulosalar chiqarish imkonini berdi. Ushbu ikki usulning birgalikda qo'llanilishi DXSh loyihalarining nafaqat moliyaviy, balki tashkiliy va boshqaruv jihatlarini ham baholash imkonini yaratdi.

Natijalar shuni ko'rsatadiki, infratuzilma loyihalarini DXSh asosida moliyalashtirishda moliyaviy mexanizmlar bilan bir qatorda institutsional muhit va boshqaruv sifati ham muhim ahamiyatga ega. Loyiha ishtirokchilari o'rtasida axborot almashinuvi va hamkorlik darajasi oshgan sari loyihalarning muvaffaqiyatli amalga oshirilish ehtimoli ortadi.

Tadqiqotlar asosida olingan natijalar DXSh asosida infratuzilma loyihalarini moliyalashtirishni takomillashtirish uchun kompleks yondashuv zarurligini yaqqol ko'rsatadi. Iqtisodiy-statistik tahlil moliyaviy samaradorlikni aniqlashda asosiy vosita bo'lib xizmat qilsa, sifat tahlili usullari loyihalarning amaliy va institutsional jihatlarini ochib beradi. Ushbu yondashuvlarning uyg'unligi infratuzilma loyihalarini moliyalashtirish tizimini yanada samarali tashkil etish va ilmiy asoslangan boshqaruv qarorlarini qabul qilish uchun mustahkam zamin yaratadi.

Mazkur tadqiqot natijalari davlat-xususiy sheriklik (DXSh) asosida infratuzilma loyihalarini moliyalashtirish samaradorligi ko'p omilli va tizimli yondashuvni talab etishini ko'rsatadi. Olingan empirik va sifat tahlili natijalari moliyalashtirish manbalari tarkibi, investitsiya hajmi, risklarni boshqarish mexanizmlari hamda institutsional muhit o'rtasida uzviy bog'liqlik mavjudligini tasdiqlaydi. Ushbu holat infratuzilma loyihalarini moliyalashtirishda faqat moliyaviy resurslar yetarliligi emas, balki ularni boshqarish sifati ham muhim ahamiyatga ega ekanligini ko'rsatadi.

Yuqoridagi jadval asosida olingan natijalar shuni ko'rsatadiki, xususiy sektor investitsiyalari ulushi yuqori bo'lgan DXSh loyihalarida moliyaviy intizom va resurslardan foydalanish samaradorligi oshadi. Bu natijalar xalqaro tajribalar bilan ham mos keladi, chunki ko'plab rivojlangan mamlakatlarda infratuzilma loyihalarini moliyalashtirishda xususiy kapitalning faol ishtiroki loyiha samaradorligini oshirishning muhim omili sifatida e'tirof etiladi. Shu bilan birga, davlat ishtirokining mavjudligi uzoq muddatli loyihalarda investorlar uchun risklarni kamaytirish va barqaror moliyalashtirishni ta'minlashda hal qiluvchi rol o'ynaydi.

1-chizmada aks ettirilgan iqtisodiy-statistik tahlil bosqichlari moliyalashtirish samaradorligini baholashda izchil va tizimli yondashuv zarurligini ko'rsatadi. Tadqiqot natijalari shuni tasdiqladiki, xarajatlar va investitsiyalar o'rtasidagi bog'liqlikni chuqur tahlil qilish infratuzilma loyihalarida ortiqcha xarajatlarning oldini olishga xizmat qiladi. Bu yondashuv infratuzilma loyihalarini moliyalashtirishda strategik rejalashtirish va moliyaviy prognozlashning ahamiyatini oshiradi.

2-chizma asosida olingan sifat tahlili natijalari DXSh loyihalarida institutsional va boshqaruv omillarining muhimligini ko'rsatdi. Suhbat va so'rovnomma usullari orqali aniqlangan muammolar loyihalarda moliyaviy mexanizmlar yetarli bo'lgan taqdirda ham, boshqaruv sifati past bo'lsa, kutilgan natijalarga erishish qiyinligini ko'rsatadi. Ushbu holat infratuzilma loyihalarini moliyalashtirishda institutsional muhitni takomillashtirish, shaffoflikni oshirish va tomonlar o'rtasida samarali axborot almashinuvini yo'lga qo'yish zarurligini tasdiqlaydi.

Muhokama natijalari shuni ko'rsatadiki, infratuzilma loyihalarini DXSh asosida moliyalashtirishni takomillashtirish uchun risklarni boshqarish mexanizmlarini kuchaytirish alohida ahamiyatga ega. Shu sababli risklarni taqsimlash mexanizmlarini shartnomaviy asosda yanada aniq belgilash va monitoring qilish mexanizmlarini kuchaytirish lozim.

Umuman olganda, tadqiqot natijalari infratuzilma loyihalarini davlat-xususiy sheriklik asosida moliyalashtirishni takomillashtirish bo'yicha ilgari surilgan nazariy yondashuvlarni amaliy jihatdan tasdiqlaydi. Olingan natijalar moliyalashtirish mexanizmlarini rivojlantirish, institutsional muhitni yaxshilash va boshqaruv qarorlarini ilmiy asosda qabul qilish orqali DXSh loyihalarining samaradorligini oshirish mumkinligini ko'rsatadi. Ushbu xulosalar keyingi xulosa va amaliy tavsiyalar bo'limi uchun mustahkam ilmiy asos bo'lib xizmat qiladi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Mazkur tadqiqotda davlat-xususiy sheriklik asosida infratuzilma loyihalarini moliyalashtirishni takomillashtirish masalalari ilmiy va amaliy jihatdan tahlil qilindi. O'tkazilgan tadqiqot natijalari infratuzilma loyihalarini moliyalashtirish jarayoni murakkab va ko'p omilli tizim ekanligini, uning samaradorligi moliyalashtirish manbalarining tarkibi, risklarni boshqarish darajasi hamda institutsional muhit sifatiga bevosita bog'liqligini ko'rsatdi.

Tadqiqot davomida aniqlanishicha, davlat-xususiy sheriklik loyihalarida xususiy sektor investitsiyalarining ulushi yuqori bo'lgan sharoitda moliyaviy intizom kuchayadi va resurslardan foydalanish samaradorligi oshadi. Shu bilan birga, davlat tomonidan ko'rsatiladigan kafolatlar va qo'llab-quvvatlash mexanizmlari investorlar uchun risklarni kamaytirib, infratuzilma loyihalarining moliyaviy barqarorligini ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Bu holat DXSh loyihalarida moliyalashtirish manbalarini optimal nisbatda shakllantirish zarurligini tasdiqlaydi.

Iqtisodiy-statistik va sifat tahlili natijalari infratuzilma loyihalarini moliyalashtirishda faqat moliyaviy mexanizmlarni takomillashtirish yetarli emasligini, balki institutsional va boshqaruv omillarini ham rivojlantirish zarurligini ko'rsatdi. Risklarni aniqlash, baholash va taqsimlash mexanizmlarining yetarli darajada aniqlanmaganligi ayrim loyihalarda moliyaviy barqarorlikning pasayishiga olib kelmoqda. Shu sababli risklarni eng samarali boshqara oladigan tomon zimmasiga yuklash tamoyilini amaliyotga to'liq joriy etish muhim ahamiyat kasb etadi.

Xulosa qilib aytganda, davlat-xususiy sheriklik asosida infratuzilma loyihalarini moliyalashtirishni takomillashtirish uchun moliyalashtirish mexanizmlarini diversifikatsiya qilish, risklarni boshqarish tizimini kuchaytirish hamda institutsional muhit va boshqaruv sifatini yaxshilash zarur. Tadqiqotda ishlab chiqilgan xulosalar va takliflar infratuzilma loyihalarini samarali rejalashtirish va amalga oshirishda, shuningdek, davlat-xususiy sheriklik mexanizmlarini rivojlantirishda muhim ilmiy-amaliy ahamiyatga ega.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi "Davlat-xususiy sheriklik to'g'risida"gi Qonuni. – T.: O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi, amaldagi tahrir.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining davlat-xususiy sheriklikni rivojlantirishga oid qaror va farmonlari. – T., 2018–2024.
3. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining davlat-xususiy sheriklik loyihalarini amalga oshirishga oid qarorlari. – T., amaldagi tahrir.
4. Grimsey D., Lewis M. Public Private Partnerships: The Worldwide Revolution in Infrastructure Provision and Project Finance. – Cheltenham: Edward Elgar, 2004. – 256 p.
5. Yescombe E.R. Public-Private Partnerships: Principles of Policy and Finance. – London: Butterworth-Heinemann, 2018. – 560 p.
6. Yescombe E.R., Farquharson E. Public-Private Partnerships for Infrastructure: Principles and Practice. – London: Elsevier, 2020. – 610 p.
7. Akintoye A., Beck M., Hardcastle C. Public-Private Partnerships: Managing Risks and Opportunities. – Oxford: Blackwell Publishing, 2008. – 512 p.
8. Flyvbjerg B. Survival of the Unfittest: Why the Worst Infrastructure Gets Built – and What We Can Do About It // Oxford Review of Economic Policy. – 2009. – Vol. 25, No. 3. – P. 344–367.

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir Alibekov

Sahifalovchi va dizayner: Abdurahmon Qurbonov

2026. № 1

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelmasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali 26.06.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№S-5669245 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №095310.

**Manzilimiz: Toshkent shahri Yunusobod
tumani 15-mavze 19-uy**

+998 93 718 40 07

<https://muhandislik-iqtisodiyot.uz/index.php/journal>

t.me/yait_2100